

ВОДНО-БОЛОТНІ УГІДДЯ, ЩО МАЮТЬ МІЖНАРОДНЕ ЗНАЧЕННЯ.

Особл. природоохорон. статусом відповідно до міжнар. договорів та зава України наділений такий тип територій, як В.-б. у., що м. м. з., головним чином, як місце перебування водоплавних птахів. Згідно із ЗУ «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів» від 29 жовт. 1996 Україна визнається правонаступницею Союзу РСР щодо участі в Рамсарській конвенції 1971 (англ. «The Convention on Wetlands of International Importance, Especially as Waterfowl Habitat»), яка була ратифікована ВР СРСР 26 груд. 1975.

Згідно зі ст. 1 Конвенції водно-болотними угіддями є райони маршів, боліт, драговин, торфовищ або водойм – природ. або штучних, постійних або тимчасових, стоячих або проточних, прісних, солонкуватих або солоних, – зокрема мор. акваторії, глибина яких під час відпливу не перевищує 6-ти м (хоча у деяких випадках допускаються відхилення від вимог щодо глибин). Особл. охорон. статус водно-болотних угідь ґрунтується на визнанні суттєвих екол. функцій цих земель як регуляторів водного режиму, а також як місць оселення різноманітної фауни, насамперед водоплавних птахів, зростання характерних видів флори. Водно-болотні угіддя є ресурсом великого екон., культ., наук. і рекреаційного значення, втрата якого була б невиправною.

Відповідно до положень Конвенції Україна на своїй території самостійно

визначає водно-болотні угіддя, придатні для внесення до Списку водно-болотних угідь міжнар. значення, готує їх описи і надсилає для розгляду і затвердження до секретаріату Рамсарської конвенції. На виконання зобов'язань України в рамках КМУ постановою «Про заходи щодо охорони водно-болотних угідь, які мають міжнародне значення» від 23 листоп. 1995 затвердив перелік з 22 водно-болотних угідь України міжнар. значення. Так було започатковано формування в Україні мережі В.-б. у., що м. м. з. Зараз мережа угідь міжнар. значення в Україні нараховує 33 угіддя заг. площею 676 251 га.

У 2002 з метою реалізації положень Закону постановою КМУ був затв. «Порядок надання водно-болотним угіддям статусу водно-болотних угідь міжнародного значення». Цей Порядок визначив процедуру надання водно-болотним угіддям статусу міжнар. значення відповідно до критеріїв Рамсарської конвенції. Він також передбачає, що на всі В.-б. у., що м. м. з., складаються паспорти, забезпечується встановлення спец. знаків на їх межах, а межі наносяться на плани та карти відповідних зем. ділянок.

Відповідно до ст. 3 Порядку статус В.-б. у., що м. м. з., може бути надано:

1) за типовістю, рідкісністю або унікальністю – природ. чи напівприрод. (штучним) типам водно-болотних угідь біогеогр. регіону;

2) за видами рослин і тварин, які перебувають під загрозою зникнення в усьому світі: середовищам існування вразливих видів, видів та екол. угруповань, які перебувають під загрозою зникнення; особливо цінним як сере-

довища для підтримання біол. різноманіття регіону; особливо цінним як середовища існування видів рослин і тварин на критичних стадіях їх життєвого циклу;

3) за регулярним перебуванням водно-болотних птахів: місцям регулярного перебування понад 20 тис. особин водно-болотних птахів; місцям регулярного перебування не менш як одного відсотка біогеогр. популяції одного виду або підвиду водоплавних птахів;

4) за станом іхтіофауни: особливо цінним як середовища для підтримання певного співвідношення видів риби, їх вікової структури, що загалом визначає цінність водно-болотних угідь, їх біол. різноманіття; важливим місцям нересту, нагулу чи зимівлі місц. видів риби, які мають вирішальне значення для підтримання їх популяцій.

Визначення водно-болотних угідь, які можуть бути заявленими для надання їм статусу В.-б. у., що м. м. з., здійснюється Мінекоресурсів України за поданням наук. установ, громад. оргцій, ін. заінтересованих підприємств, установ, оргцій та громадян.

Охорона і використання природ. ресурсів водно-болотних угідь (їх ділянок) міжнар. значення, що перебувають у межах територій і об'єктів ПЗФ, здійснюються відповідно до зак-ва про ПЗФ України.

Лит.: Донець О. В. Збереження природних водно-болотних угідь. У кн.: Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Г. В. Анісімова та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана. Х., 2014.

О. В. Лозо.

ВОДОКОРИСТУВАННЯ – використання вод (водних об'єктів) для задоволення потреб населення, промисловості, сільс. госп-ва, транспорту та ін. галузей госп-ва, включаючи право на забір води, скидання стічних вод та ін. види використання вод (водних об'єктів) (ст. 1 ВКУ). Сукупність прав. норм, що регулюють порядок та умови здійснення рац. В. складає інститут права В.

Суб'єктивне право В. належить водокористувачам, склад яких визначається водним зак-вом України, залежно від виду використання вод (користування водними об'єктами).

Класифікацію права В. та використання водних об'єктів можна здійснювати за різними ознаками: за прав. підставами виникнення, суб'єктивним складом, цільовим призначенням, строками здійснення та ін.

Так, згідно з прав. підставами виникнення розрізняють право заг. і право спец. В. Заг. В. здійснюється фіз. особами для задоволення їх потреб (купання, плавання на човнах, любительське і спортивне рибальство, водопій тварин, забір води з водних об'єктів без застосування споруд або техн. пристроїв та з криниць). Це право здійснюється безкоштовно, без закріплення водних об'єктів за окремими особами та без надання відповідних дозволів (ст. 47 ВКУ). Право спец. природокористування, тобто забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або техн. пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосу-